

"PAMPAEDIA" - PROJEKT CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Teoretický rámec projektu

Projekt celoživotního vzdělávání je především projektem **sebeřídícím**. Člověk jím reguluje svou životní profesní dráhu, kultivuje jím svůj kvalifikační potenciál. Porozumět záměru projektu vyžaduje stručnou teoretickou informaci o vývoji řízení člověka v moderní době 19. a 20. věku.

Sebeřízení vůbec je příznačné pro nejvyšší organizované otevřené systémy obecně, pro člověka jako homo sapiens zvláště.

V 19. století se centralizovala pozornost na člověka-producenta jako na zdroj pracovní síly co by součástí věcných, strojových, mechanických a energetických systémů. V tomto systému, příznačném pro prvou průmyslovou a energetickou revoluci je člověk včleňován do výrobních sil jako zdroj konkrétních kvalifikačních dispozic, fyzických, mechanických a technických především. Do terénu výroby vstupují v uvedené "prvé" technické revoluci zvenčí, jako interveni, přírodní a technické vědy. Zvenčí koordinují funkce člověkovy pracovní síly pro potřeby strojových systémů. Dominace těchto věd je příznačná pro toto období technického rozvoje naší moderní civilizace. Řízení člověka se dále zvenčí.

Člověk jako abstraktní pracovní síla disponuje potenciálem produkovat tržní směnné hodnoty. Je v této souvislosti součástí ekonomických systémů, zhodnocujících produkci a akumulaci kapitálu. Do terénu průmyslu vpadají zvenčí ekonomické vědy, posuzující hodnotu vlastní věcné produkce. Zvenčí regulují člověka jako primární či souběžný zdroj hodnoty finálního produktu. Sociální a humanitární souvislosti produkčních a pracovních

procesů se stávají podstatné až v druhé řadě grandiózních transformací technické a řídicí báze produkce a práce, éře, založené na revolucionizujících a revolujících poznatcích soudobých přírodních, technických a kybernetických věd ve 2. polovině 20. století (dříve, nepřesně jsme hovořili o "vědeckotechnické revoluci", pozn. aut.). Termín **souvislosti** vyjadřuje **revolující intervenci** sociálních a humanitárních věd do soudobého průmyslového a ekonomického řešení, doplňující, kompletující a přitom přeměňující jednostranně technické a ekonomické informace o člověku, a to o oblast antropologických informací sociovědních a psychologických. Informační báze o lidském potenciálu se tak **poprvé** v průmyslových dějinách, dějinách lidské práce, stává úplnou, globální, komplexní. Lidský potenciál, jeho efektivní aplikace a investice, se stává hlavním zdrojem vysoce produktivních nejmodernějších výrobních a pracovních procesů.

Jakmile se sociální a humanitární vědy stávají součástí intelektuálního potenciálu, řídicího, organizujícího a spravujícího soudobé výrobní a pracovní procesy, regulování a koordinování člověka v těchto procesech se děje zevnitř těchto procesů.

Věda se v oné druhé grandiózní epoše transformace stala interním primárním zdrojem ekonomického růstu. Sociální a humanitární rozvoj člověka se stal neodbytnou interní složkou globálního růstu produkce.

Humanizace výrobních a pracovních procesů je současně naléhavou výzvou k tomu, aby člověčeský potenciál byl svébytně, autonomně řízen, regulován a koordinován moderní humánní participativní řídicí strategií, strategií cílového řízení. Prapředkem strategie cílového řízení ve světě je náš Jan Ámos Komenský, který její klíčové, podstatné postupy konkrétně aplikuje ve svém velkolepém projektu **Obecné porady o nápravě věcí lidských, 1645-1672**. Aplikuje tuto strategii především ve svém klíčovém dílčím projektu celoživotního vzdělávání, ve své **Pampaedii** (tamtéž, kniha čtvrtá).

Soudobá vědeckotechnická transformace naší civilizace naprosto proměnila vojenství. Přeměnila soudobou velkou válku na absolutní. Naprosto proměnila soudobou politiku, s "jejími" potenciálními a omezenými válkami jako primárními a finálními prostředky moci.

Námi uvedené procesy humanizace lidského produktivního potenciálu v jejich vojenské aplikaci podstatně proměňují soudobé procesy profesionalizace lidské síly výkonné, štábní, řídicí, taktické, operační i strategické. Vojenský profesionál je centrálním subjektem i objektem moderních řídicích, regulujících a autoregulujících procesů v soudobém vojenství.

Řízení vojenství je jednou z klíčových sfér pro aplikaci soudobých věd o člověku, a soudobých věd o řízení a organizaci. Bez intervence těchto věd do řídicích sfér soudobého vojenství nelze tyto sféry považovat ani za soudobé, ani za humánní.

Bez moderního soudobého sebeřízení vojenských profesionálů nelze efektivně regulovat lidský potenciál moderních ozbrojených sil. Oblast řízení a oblast regulování člověčeského potenciálu jsou při tom klíčové oblasti, v nichž dochází k podstatným konvergenčním procesům mezi sférou občanství, a sférou vojenství. Sféra vojenství je organickou, přitom specifickou sférou globální sféry občanského principu.

Charakteristika projektu

Projekt je inspirován Komenským dílem **Pampaedia** z jeho **Obecné porady o nápravě věcí lidských**. (Komenský, J. A.: **Obecná rada o nápravě věcí lidských**. Praha, Svoboda, 1992. I. díl - 563 stran, II. díl - 500 stran, III. díl - 594 stran. Česky v úplnosti poprvé po 350 (sic!) letech od jeho vzniku. **Pampaedia**, III. díl, str. 11-165, gradus čtvrtý **Obecné porady**.) Komenský je světovým primusem ve věci koncipování celoživotního vzdělávání, "**Pampaedia** je první světový vzdělávací systém" (Patočka, 1966).

Oslinovou, magickou výzvou tohoto systému po objevu Pampaedie v roce 1035 (sic!)

nikdo u nás, z komeniologů ani dalších pedagogů, nepřijal a neaplikoval. Projekt zůstává oslavným pomníkem.

Koncepty celoživotního vzdělávání ve světě (Londýn, 1919; Moskva, 1923; New York 1928; Praha, Tým ČSAV, 1967) jsou ve svých prvních krocích - a více než těchto několik kroků nikdo z nich neudělal - o několik století mladší.

V našich ozbrojených silách jsou - ve srovnání s "civilem" - snad nejpropracovanější administrativní systémy hodnostního a funkčního postupu v životní dráze vojenského profesionála. Je to administrativní předobraz pro ustanovení a realizaci projektu **Pampaedia**!

Při tom je projekt praxeologickou intervencí sociálních a humanitárních věd do našeho soudobého vojenství. Bez takových intervencí nebude jeho humanizace!

V naší společnosti prakticky existují pouze dvě sociální mezo-skupiny, kde je příznivý sociální terén pro aplikaci tohoto projektu:

- Mezo-skupina vrcholových manažerů firem, organizací, společností, asociací apod.
- Mezo-skupina vojenských profesionálů.

Příznivější situace v první polovině 90. let je u nás na teritoriu vojenského profesionála. Toto teritorium není tak zaneřáděno "trhovštinou" a "chrobáčím obstaráváním" v každodennosti, v tomto "šerosvitu pravdy a klamu".

Zde je reálné vypracovat badatelský a aplikabilní experimentální projekt ve věci **Globální školy "mužného věku" (jak) profesionála s jeho přirozenými dílci:**

- * postupovým vzdělávacím indexem studia škol mužného věku,
- * postupovým sebevzdělávacím průkazem globální životní dráhy,
- * sebeřídícím režimem životní dráhy profesionála.

Experimentálně jej lze odzkoušet u současných či nastávajících absolventů vojenských škol, vysokými vojenskými školami počínaje, především pak na Vysoké vojenské pedagogické škole v Bratislavě.

Aplikovat jej lze u vybrané skupiny špičkových vojenských profesionálů především z centrálních složek FMO a GŠ, s výraznými kvalifikačními a aspiračními dispozicemi, s výraznou preferencí profese, kvalifikace, sebevzdělávání v jejich skladbě hodnotových životních orientací.

Považovat personifikaci tohoto projektu na vybrané jednotlivce za další kvalitativní pokrok v realizaci strategie cílového řízení, jež ve svém finále se stává strategií cílového sebe-řízení k individuálním profesním a životním cílům vojenského profesionála.

Prezentovat tímto projektem řídicí aparát FMO před světem jako důstojného humanizátora v systému řízení a spravování věcí lidských (Jak: Rerum Humanarum), stávajícího a nastávajícího "světověku" (Palouš).

Možnost aplikace projektu na vojenských školách

Praktická aplikace projektu Pampaedia je v teritoriu vojenských, zvláště pak vysokých škol velmi příznivá, a to u sociálních skupin:

- posluchače, středoškolačka, zvláště pak vysokoškolačka,
- profesionála, účastníka postgraduálního vzdělávání,
- příslušníka pedagogického a vědeckého aparátu školy.

Předpokladem je přiměřená intelektuální úroveň člena skupiny, a jeho dispozice k sebe-řízení. Předpokladem nemenším je jeho příznivá hodnotová orientace, v níž zvláště preferuje hodnoty vzdělanosti, informací, sebevzdělávání ve volném čase. Předpokladem nemenším jsou jeho životní aspirace, ambice profesní a funkční.

Obecná svízeľ, známá ze soudobých, aktuálních dějin našeho vysokého školství, postihuje i nás:

- Rozluka mezi teorií a praxí, akademismus, katedrismus.

● Ztráta informací získaných absolvováním školy, a to do pěti let v rozsahu 70 až 85 z celkového objemu studia, absolvované studijní látky.

● Naše vysoké školy dodnes nejsou ani iniciátor celoživotního vzdělávání, ani regulátor energetizátor takového životního slohu, zavedeného u jejich absolventů! Kdo jiný může však nejsnáze a nejefektivněji vykonávat tyto pampaedické funkce?

Zatím prakticky dbáme jen o pedagogické a vědecké vedení vlastního personálu školy, sistentů, disertantů, habilitantů a dalších -tantů. Ani to však není úplně.

Projekt by bylo možné aplikovat u těchto skupin posluchačů:

- v posledním roce výuky na škole,
- jako speciální výcvikový a metodický seminář v posledních ročnících studia,
- jako látku postgraduálních kursů,
- jako korespondenční kurs pro zájemce z řad absolventů, aspirantů, asistentů a dalších,
- jako praktickou ukázkou na metodických shromážděních absolventů.

Absolvent projektu by byl vybaven metodickými a technickými pomůckami pro řízení sebe sama ve škole "mužného věku" od 25. do 65. roku jeho produktivního života.

Tyto pomůcky by s ním byly procvičeny, a on by se naučil s nimi zacházet.

Absolvent projektu bude vybaven:

- indexem studia škol mužného věku,
- sebevzdělávacím průkazem globální životní profesní dráhy,
- kartami sebeřídicího režimu životní dráhy profesionála.

S těmito pomůckami vstoupí do systému **cílového personálního řízení**, s jeho stano-enými garanty a konzultanty. Rozpis položek uvedených tří dílců bude záležitostí společných konzultací absolventa s jeho přirozeným vedoucím, konzultantem.

Garantem projektu, pokud bude aplikován na vysoké vojenské škole, bude interdiscipli-iární projektový a realizační tým v počtu 3 až 5 projektantů+metodiků, vedený rektorem-orektorem dané školy. Čím menší počet členů týmu, tím větší záruka, že projekt bude ealizován.

Projekt by bylo možné připravit k experimentální realizaci pro školní rok 1993/1994, na tané vysoké vojenské škole.

Příloha projektu

Metodická poznámka: Přílohy jsou koncipovány pouze po metodické stránce. Obsah ednotlivých příloh bude stanoven při zpracování konkrétního obsahového projektu pro oředurčenou konkrétní sociální mikro- či mezo-skupinu posluchačů, absolventů, profes-onálů.

1. Index studia "škol mužného věku"

Záměrem je kompletovat všechny indexy ze všech řádných vysokých škol, postgraduálních kursů, dlouhodobých studijních stáží tuzemských i zahraničních. Tento komplex indexů je ve vlastnictví dotyčného individuálního participanta na projektu.

Vlastnictví indexu umožní klíčovou, strategicky důležitou záležitost tohoto cíle celého projektu, totiž konfrontaci studijního zaměření školy-kursu-stáže dřívějších se školou-kursem-stáží proponovanou, nadcházející, plánovanou.

Konfrontovány nechť jsou čtyři skupiny předmětů, jež by měly být hlavními skupiny kteréhokoliv stupně celoživotního studia:

- Skupiny předmětů **obecných** (především antropologie, axiologie, ekologie, meto-dologie věd a technik).
- Skupiny předmětů **odborných** (teorie řízení+organizace, praxeologie).
- Skupiny předmětů **humanitních** (především sociologie, psychologie, ergonomie atd.).

Celkové zaměření jednotlivých škol-kursů, stáží vyplývá z modelu životní profese dráhy dotyčného účastníka.

Tento model je východí praxeologickou vizí celého příštího života profesionála a základním dokumentem pro přijetí strategie cílového řízení-sebeřízení účastníka.

Jak vidno, **model životní profese dráhy** je základním poznávacím a metodologickým instrumentem umožňujícím postupnou kompletaci celoživotního vzdělávání.

Finálním životním indexem poté bude index z "univerzity 3. věku", kdy lze uvažovat ukončení životního institucionálního studia školou, absolvovanou v aktivním stádiu.

2. Průkaz sebevzdělávání

Záměrem **průkazu** je mít dokumentovanou strategii přechodu od jednorázového vzdělávání školního, postgraduálního, seminárního či kurzovního typu k trvalému sebevzdělávacímu režimu celého produktivního věku vzdělávajícího.

Časově bude průkaz navazovat na absolvování první vysoké školy a "vyplňovat" léta, kdy vzdělávací je v praktické činnosti.

První běh sebevzdělávání naváže obsahově na získané informace z první vysoké školy. Jeho dominantou bude osvojit si informace, nezbytné pro vykonávání praktických činností takových, které naváží na informace školní, nicméně mají výraznou praxeologickou podobu.

Cíle 1. běhu mohou být stanoveny takto:

♦ Pokračovat ve studiu specializace z první vysoké školy, soustředit se při tom na tematické oblasti:

♦ Seznámit se s praxeologickou literaturou konkrétního oboru, v němž nyní jako profesionál pracuji - hodlám pracovat.

♦ Osvojit si poznatky z dalšího oboru:

♦ Průběžně sledovat odborné časopisy, a to:

♦ Zdokonalit se ve znalostech jazyka, připravit se na testy, přezkoušení, zkoušku

♦ Připravit se ke studiu v postgraduálním kursu:, připravit se na zahraniční studijní cestu:

Průkaz současně stanovuje podobu výstupů z tohoto průběžného studia, způsoby aplikace získaných poznatků a informací, publikační a přednáškovou činnost vzdělávajícího.

Na **1. běh** sebevzdělávání navazují další běhy, počínající při ukončení dalších pedagogických zařízení (2. vysoká škola, postgraduál, stáž, aspirantura, habilitace atd.).

Předpokládáme-li, že poslední institucionální řádné studium ukončí vzdělávací v 45. roce svého života, propracování finálního běhu sebevzdělávání (45. až 65. rok života) je osudovou strategickou výzvou.

3. Režim životní dráhy profesionála

Záměrem racionalizace režimu je prakticky regulovat přirozený životní sloh intelektuála profesionála tak, aby člověk mohl průběžně podávat standardní výkon v zastávaných profesích - funkcích, udržoval si vyrovnanou, adaptabilní psychickou kondici a vykazoval přiměřené zdraví a nezdolnost.

Bez racionálního životního slohu s jeho setrvalým režimem nelze dostát náročným souvislostem celoživotního vzdělávání-sebevzdělávání.

Představujeme si to tak, že uvedený režim by byl stabilizován vedením tří karet: karty dispozic a výkonu, karty životních cílů a karty časového snímku.

Karta dispozic a výkonu by dosahovala základní informace o intelektuálních, hodnotových a výkonových dispozicích daného vzdělávajícího. Vedle informací o dispozicích by obsahovala přijatá a praktikovaná pravidla profesního intelektuálního výkonu, ta pravidla, jež stabilizují průběh pracovních činností stereotypů vzdělávajícího. Přirozené, že její součástí by byly informace o fyzickém zdraví a psychické odolnosti vzdělávajícího.

Karta životních cílů by realizovala způsob vlastního životního cílového sebeřízení, resp.

časového řízení za pomoci konzultanta, poradce, experta, spolupracovníka, nadřízeného. Cíle budou formulovány v hlavních oblastech, zdravím "počínaje" a vlastními koníčky ve volném čase "konče". Dlouhodobé, dejme tomu pětileté záměry budou rozpracovány do ročních cílů a kvartálních jejich specifikací.

Karty časového snímku jsou sumací, výstupem z průběžně vedeného časového snímku především profesních, pracovních aktivit. Obsahují základní relace spotřeby času na hlavní a vedlejší profesi, relace spotřeby času na práci a na studium, sebevzdělávání, relace mezi pracovním a volným časem, relací mezi denními aktivitami a objemem spánku. Časové snímkování je přirozený, moderní způsob, jak reflektovat svůj životní styl.